

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАЕМНА ЗАШТИТА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Република Турција за поттикнување и заемна заштита на инвестициите, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јануари 1997 година.

Бр. 08-317/1
30 јануари 1997 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с. р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Тито Петковски, с. р.

ЗАКОН

ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАЕМНА ЗАШТИТА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ

Член 1

Се ратификува Договорот меѓу Република Македонија и Република Турција за поттикнување и заемна заштита на инвестициите склучен на 14 јули 1995 година во Скопје.

Член 2

Договорот во оригинал на македонски, турски и англиски јазик гласи:

ДОГОВОР МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАЕМНА ЗАШТИТА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА

во натамошниот текст: договорни страни.

Со желба да се поттикне поголема меѓусебна стопанска соработка, а особено за инвестирање на инвеститори од едната договорна страна на територијата на другата договорна страна;

Имајќи во предвид дека преку договорениот третман на инвестициите ќе се стимулира приливот на капитал и технологија и стопанскиот развој на договорните страни;

Согласувајќи се дека е пожелно да се даде еднаков и непристрасен третман на инвестициите за да се одржи стабилна основа за инвестиции и за максимално искористување на стопанските ресурси;

Донесувајќи одлука за склучување на Договор за поттикнување и заемна заштита на инвестициите;

СЕ СОГЛАСИЈА ЗА СЛЕДНОТО:

Член 1

ДЕФИНИЦИИ

за целите на овој Договор:

1. Изразот "инвестиција", во согласност со законите и прописите на договорната страна - домаќин, особено, но не исклучиво, ги вклучува сите видови на имот и средства:

а) акции, сопственички удели или било која друга форма на учество во компаниите,

б) реинвестирани приходи, парични побарувања или други права утврдени со закон кои имаат финансиска вредност и се врзани за инвестиција,

в) подвижен и неподвижен имот вклучувајќи ги сите други *in rem* права како што се хипотеки, залози, гаранции и други слични права,

г) авторски права, индустриска и интелектуална сопственост како што се патенти, лиценци, индустриски дизајни, технички процеси како и заштитни знаци, goodwill, know-how, и други слични права,

д) деловни концесии одобрени во согласност со закон или со договор, вклучувајќи ги концесиите за вршење на истражувања, обработката, придобивање или експлоатација на природни ресурси на територијата на едната договорна страна, дефинирана во понатамошниот текст.

2. Изразот "инвеститор" значи:

а) физички лица кои имаат статус на државјани на едната договорна страна, во согласност со нејзиното законодавство,

б) корпорации, фирми или деловни асоцијации кои се инкорпорирани или се основани во согласност со законодавството на едната од договорните страни и имаат седиште на територијата на таа договорна страна.

3. Изразот "приходи" ги означува паричните износи кои се остваруваат од инвестициите, особено, но не исклучително, ги вклучува профитот, каматата и дивидендите.

4. Изразот "Македонија односно Турција" ги означува "македонската" односно "турската" територија, територијалните води и поморските површини врз кои таа имаа јурисдикција и суверени права за потреби на вршење на истражувања и експлоатација, во согласност со меѓународното право.

5. Било која промена на формата на инвестиции, не влијае на нејзиниот карактер како инвестиција.

ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ

1. Секоја договорна страна, на својата територија ќе ги поттикнува инвестициите на инвеститорите од другата договорна страна во согласност со нејзините закони и прописи.

2. Секоја договорна страна ќе дозволи инвестирање и пропратни активности на својата територија според услови кои не смеат да се понеповолни од оние кои се договорени во слични ситуации за инвестиции на инвеститори од трета земја, во согласност со нејзините закони и прописи.

3. Секоја договорна страна, од почетокот на инвестицијата, ќе обезбеди третман на инвестицијата кој не смее да е понеповолен од оној кој е договорен за слични ситуации, за инвестициите на сопствените инвеститори или за инвестициите од трета земја, односно инвестицијата ќе го добие поповолниот третман.

4. Во зависност од законите и прописите на договорните страни во врска со влезот, престојот и вработувањето на странци:

а) на државјаните на едната договорна страна ќе им биде дозволено да влезат и останат на територијата на другата договорна страна со цел да основаат, развиваат, водат или да даваат совети за изведување на инвестициите за кои тие, или инвеститорот од првата договорна страна која ги вработува, земале обврска во врска со, или се во тек на земање на обврска во врска со, значително количество на капитал или други средства,

б) на компаниите кои се законски основани според важечките закони и прописи на едната договорна страна, а кои се инвестиции на инвеститори од другата договорна страна, ќе им се дозволи да вработуваат раководен и технички кадар по свој избор, без оглед на државјанството.

5. Одредбите на овој член нема да важат за идни договори кои ќе ги склучи било која договорна страна:

а) кои се однесуваат на постојни или идни царински униии, регионални стопански организации или слични меѓународни договори,

б) кои целосно или главно се однесуваат на оданочувањето.

Член 3

ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА И НАДОМЕСТОК

1. Инвестициите не смеат да бидат експроприрани, национализирани ниту да бидат предмет, директно или индиректно, на мерки со слично значење, освен во случај ако тие мерки се преземени во јавен интерес, на недискриминаторска основа, со неодложна исплата на адекватен и ефективен

надомест, по законска постапка и општите правила за третман дадени во член 2 на овој Договор.

2. Надоместокот ќе биде еднаков на пазарната вредност на експроприраните инвестиции непосредно пред да е извршена или објавена експропријацијата. Надоместокот ќе се исплати без неразумно одложување и ќе може слободно да се пренесува според условите од член 4 точка 2 на овој Договор.

3. Инвеститорите на едната договорна страна кои трпат штета во инвестициите на територијата на другата договорна страна заради војна, востание, граѓански немири или други слични настани ќе имаат право на надоместок на штета од другата договорна страна според условите кои не можат да се понеповолни од оние кои се даваат на сопствените инвеститори односно на инвеститорите од трети држави, односно според најповолните услови за овој вид на штети.

Член 4

РЕПАТРИЈАЦИЈА И ПРЕНОС

1. Секоја договорна страна со добра воља ќе ги дозволи сите преноси врзани за инвестициите, да се вршат слободно и без неразумно задоцнување во и надвор од нејзината територија. Ваквите трансфери ќе вклучуваат:

а) приходи,

б) средства стекнати од продажба или од ликвидација на сите или на дел од инвестициите,

в) надоместоци во согласност со член 3 на овој Договор,

г) отплата на главница и камати кои потекнуваат од заеми кои се врзани за инвестиции,

д) плати, наемнини и други видови на наградувања што ги примаат државјаните од едната договорна страна кои на територијата од другата договорна страна стекнале соодветни работни дозволи во врска со инвестициите,

ѓ) исплати извршени по основ на инвестиционен спор.

2. Преносите на средства ќе се извршат во било која конвертибилна валута, според важечкиот курс на денот на вршењето на преносот на средства, освен ако поинаку не се договорот инвеститорот и страната-домаќин, под услов да се намирени сите финансиски обврски кон страната-домаќин.

СУБРОГАЦИЈА

1. Ако инвестицијата на инвеститорот од едната договорна страна е осигурена против некомерцијални ризици според систем уреден со закон, секоја суброгација на осигурителот која произлегува од условите на договорот за осигурување ќе биде признаена од другата договорна страна.

2. Осигурувачот нема да може да остварува права кои инвеститорот не може да ги остварува.

3. Споровите помеѓу едната договорна страна и осигурителот ќе се решаваат во согласност со одредбите од член 7 на овој Договор.

Член 6

ДЕРОГАЦИЈА

Правата од овој договор нема да ги намалат:

а) закони и прописи, административната пракса или постапки или административните или вон-судски одлуки на било која договорна страна,

б) меѓународни законски обврски, или

в) обврски преземени од било која договорна страна, вклучувајќи ги и обврските содржани во договор за инвестиции или за одобрување на инвестиции, со кои, за слични ситуации се одобруваат инвестиции или се поврзани со активности кои имаат поповолен третман отколку договорениот со овој Договор.

Член 7

РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИ МЕЃУ ЕДНАТА ДОГОВОРНА СТРАНА И ИНВЕСТИТОРИТЕ НА ДРУГАТА ДОГОВОРНА СТРАНА

1. Во случај на спор меѓу едната договорна страна и инвеститор на другата договорна страна, инвеститорот е должен за постоењето на таквиот спор писмено да ја извести другата договорна страна, вклучувајќи детални информации. Колку што е тоа можно, инвеститорот и заинтересираната договорна страна ќе настојуваат да ги решат овие спорови преку советувања и спогодбено.

2. Во случај кога спорот не може да се реши на овој начин во рок од шест месеци од денот на писменото известување од точка 1, спорот може да продолжи, по одлука на инвеститорот, да се решава пред:

а) Меѓународниот центар за решавање на инвестициони спорови (ICSID) во согласност со Конвенцијата за решавање на инвестициони спорови меѓу држави и државјани на други држави,

б) ad hoc арбитражен суд во согласност со арбитражните правила на Комисијата за меѓународното трговско право на ООН (UNCITRAL),

в) Арбитражниот суд на Париската меѓународна трговска комора,

г) судот на страната-домаќин, која е страна во спорот. Кога инвеститорот го повел спорот пред тој суд, инвеститорот може да користи само една од постапките за разрешување на спорот пред институциите од точките "а", "б" или "в" од овој член, доколку судот не донесе пресуда во рок од една година.

3. Арбитражната одлука е конечна и задолжителна за двете страни во спорот. Секоја договорна страна е должна да ја изврши арбитражната одлука според прописите на националното право.

Член 8

РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИ ПОМЕЃУ ДОГОВОРНИТЕ СТРАНИ

1. Договорните страни ќе настојуваат, совесно и во дух на соработка, да изнајдат брзо и непристрасно решение за меѓусебните спорови во врска со толкувањето или примената на овој Договор. Во оваа смисла, договорните страни се согласуваат да стапат во директни и содржајни преговори за да донесат соодветни решенија. Доколку договорните страни не можат да постигнат спогодба за спорните прашања во рок од шест месеци од денот на започнување на спорот, за тие прашања ќе одлучува, врз основа на барање од било која договорна страна, арбитражен суд составен од три члена.

2. Во рок од два месеца од приемот на барањето, секоја договорна страна ќе именува по еден арбитер. Двајцата арбитри ќе именуваат трет арбитер за претседател, кој мора да биде државјанин на трета држава. Ако едната договорна страна не именува арбитер во рок од два месеца, арбитер на барање на другата договорна страна ќе именува претседателот на Меѓународниот суд на правдата.

3. Ако именуваните арбитражи не можат да се согласат за избор на претседател во рок од два месеци од нивното именување, ќе го именува на барање на било која договорна страна претседателот на Меѓународниот суд на правдата.

4. Ако во случај од точките (2) и (3) на овој член, претседателот на Меѓународниот суд на правдата е спречен во вршењето на својата функција или ако е државјанин на една од договорните страни претседателот ќе го именува потпретседателот, а во случаите на негова спреченост или припадност на една од договорните страни претседателот ќе го именува најстариот судија на Судот кој не е државјанин ниту на една од договорните страни.

5. Судот во рок од три месеца од денот на именувањето на претседател треба да ја одреди постапката која ќе биде конзистентна со одредбите на овој Договор. Во одсуство на ова усогласување, претседателот на Меѓународниот суд на правдата на барање на судот ќе ја одреди постапката, имајќи ги во предвид општо прифатените правила за водење на меѓународна арбитражна постапка.

6. Доколку не се договори поинаку, сите поднесоци и раправи треба да се завршат во рок од осум месеци од датумот на именувањето на претседателот и судот ќе донесе одлука во рок од два месеца од датумот на последните поднесоци или од денот на последната расправа, односно на подоцнежниот датум. Арбитражниот суд ќе ги донесе своите одлуки, кои ќе бидат крајни и обврзувачки, со мнозинство на гласови.

7. Трошоците направени од страна на претседателот, другите арбитражи и останатите трошоци врзани за водењето на постапката ќе бидат сразмерно платени од страна на договорните страни. Судот може да одлучи и за поинаква распределба на трошоци.

8. Спорот нема да се води пред Меѓународниот арбитражен суд според одредбите на овој член, ако истиот спор веќе се води пред друг меѓународен арбитражен суд според одредбите на член 7 од овој Договор и сеуште е во постапка пред тој суд. Со ова нема да се загрозат директните и содржајните преговори кои се водат меѓу двете договорни страни.

Член 9

ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА

1. Овој Договор влегува во сила со денот на разменувањето на инструментите за ратификација. Тој останува во сила за период од десет години се додека не се откаже во согласност со точка 2 од овој член. Тој ќе се применува

на постоечките инвестиции кои сега се изведуваат, како и на инвестициите кои ќе се извршат или ќе се стекнат по неговото влегување во сила.

2. Било која од договорните страни може, најдоцна една година пред истекнување на важноста на Договорот писмено ја извести другата договорна страна, да го откаже овој Договор на крајот на првиот десет-годишен период или на кој друг датум потоа.

3. Со писмен договор меѓу двете договорни страни може да се измени и дополни содржината на одредбите на овој Договор. Секое изменување и дополнување на Договорот влегува во сила откако едната договорна страна писмено ќе ја извести другата дека таа ги има исполнето сите услови за влегување во сила на тие измени и дополнувања.

4. Во однос на инвестициите извршени или стекнати пред откажувањето на Договорот и за инвестиции за кои, по друг основ, се применува овој Договор, одредбите од сите други членови на овој Договор ќе се применуваат за наредните десет години од денот на откажувањето на овој Договор.

Како потврда за она што се спогодија, ополномоштените претставници го потпишаа овој Договор.

Овој Договор е составен во Скопје на ден 14.07.1995 год., во три истоветни примероци на македонски, турски и англиски јазик.

Во случај на различно толкување ќе се применува англискиот текст.

**ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Стево Црвенковски, с.р.
Министер за надворешни работи

**ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА**

Ердал Инени, с.р.
Министер за надворешни работи

Makedonya Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti Arasında
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma

Makedonya Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti bundan sonra
Taraflar olarak anılacaklardır.

Özellikle bir Taraf yatırımcılarının diğer Tarafın ülkesindeki
yatırımlarıyla ilgili olarak, aralarındaki ekonomik işbirliğini
artırma arzusu ile,

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma
akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile Tarafların ekonomik
gelişimini teşvik edeceğini kabul ederek,

istikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmeyi ve ekonomik
kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere,
yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tabi
tutulmasının arzu edileceğini kabul ederek, ve

yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması için bir anlaşmanın
imzalanması kararıyla,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE I

Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amacı bakımından;

1. "Yatırım" terimi, ev sahibi Tarafın kanun ve nizamlarına
uygun olmak kaydıyla, her türlü varlığı ve sınırlayıcı olmamakla
beraber özellikle aşağıdakileri kapsar:

(a) hisse senetleri, tahviller ya da şirketlere katılımın
diğer şekilleri,

(b) yeniden yatırımda kullanılan hasılatlar, para
alacakları veya mali değeri olan bir yatırımla ilgili diğer
haklar,

(c) taşınır, taşınmaz mallar, aynı zamanda ipotek, tedbir
rehin gibi diğer aynı haklar ile benzer diğer haklar,

(d) telif hakkı, patent, lisans, sınai tasarım, teknik
işlemler ve marka, peştemaliye, know how gibi sınai ve fikri
mülkiyet hakları ile benzer diğer haklar,

(e) doğal kaynakların aranması, işlenmesi, istihracı,
işletilmesi dahil olmak üzere aşağıda tanımlandığı gibi her bir
Tarafların ülkesinde kanun ya da sözleşme ile verilmiş iş
imtiyazları.

2. "Yatırımcı" terimi:

(a) Her bir Tarafın yürürlükteki mevzuatına göre vatandaşı sayılan gerçek kişileri,

(b) Taraflardan her birinin yürürlükteki mevzuatı çerçevesinde kurulmuş ve merkezi o Tarafın ülkesinde bulunan şirketler, firmalar veya iş ortaklıklarını ifade eder.

3. "Hasılatlar" terimi, bir yatırımdan elde edilen ve özellikle ancak sınırlayıcı olmayacak şekilde kar, faiz ve temettüleri içerir.

4. "Makedonya, Türkiye" terimi, Makedon ve Türk kara ülkesi, karasuları ile aynı zamanda uluslararası hukuka göre üzerinde araştırma ve işletme maksatlarıyla yargılama ve egemenlik haklarına sahip olduğu deniz alanlarını ifade eder.

5. Yatırımın şeklindeki herhangi bir değişiklik, yatırım olma özelliğini etkilemez.

MADDE II

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Taraflardan her biri, diğer Tarafın yatırımcılarının kendi ülkesindeki yatırımlarını kendi kanun ve nizamları çerçevesinde teşvik edecektir.

2. Her bir Taraf kendi ülkesinde yatırımlara ve ilgili faaliyetlere, benzer durumlarda herhangi üçüncü bir ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına kendi kanun ve nizamları çerçevesinde vereceği izinden daha az elverişli olmayacak şekilde izin verecektir.

3. Taraflardan her biri kurulmuş olan bu yatırımlara benzer durumlarda kendi yatırımcılarının yatırımları veya herhangi üçüncü bir ülke yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, o muameleden daha az elverişli olmayan bir muamele uygulayacaktır.

4. Tarafların, yabancıların ülkeye giriş, geçici ikamet ve istihdamı ile ilgili kanun ve nizamlarına uygun olarak:

(a) Taraflardan her birinin vatandaşlarının, kendilerinin veya kendilerini istihdam eden ilk Tarafın yatırımcısının önemli bir miktar sermaye veya başka kaynak taahhüdünde bulunduğu veya bulunmak üzere olduğu bir yatırımın kurulması, geliştirilmesi, idaresi amacıyla veya işletilmesine ilişkin tavsiyelerde bulunmak üzere diğer Tarafın ülkesine girmesine ve kalmasına izin verilecektir.

(b) Bir Tarafın yürürlükteki kanun ve nizamlarına uygun olarak kurulan ve diğer Taraf yatırımcılarının yatırımları olan şirketler seçtikleri idari ve teknik personeli tabiyetlerine bakılmaksızın istihdam etmeye mezun olacaklardır.

5. İşbu maddenin hükümleri, Taraflardan herhangi birinin taraf olduğu aşağıdaki anlaşmalar bakımından geçerli olmayacaktır:

(a) mevcut veya gelecekteki herhangi bir gümrük birliği, bölgesel ekonomik teşkilat veya benzer uluslararası anlaşmalar,

(b) tamamen veya esas olarak vergilendirmeye ilişkin olanlar

MADDE III

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar, kamu yararı amacı ile yapılacaklar dışında, ayırım gözetmeyecek biçimde, anında, yeterli ve etkin tazminat ödenmaksızın, yürürlükteki mevzuata ve işbu Anlaşmanın ikinci maddesinde konu edilen genel prensiplere uyulmaksızın doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kamulaştırılmayacak veya devletleştirilmeyecek ya da benzer etkisi olan işlemlere konu edilmeyecektir.

2. Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin yapıldığı veya öğrenildiği tarihten önceki piyasa değerine eşit olacaktır. Tazminat gereksiz gecikme olmaksızın ödenecek ve madde IV paragraf 2'de tanımlandığı gibi serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

3. Yatırımları, diğer Tarafın ülkesinde savaş, ayaklanma, iç karışıklık veya diğer benzer olaylar nedeniyle zarar gören Taraflardan her birinin yatırımcıları, diğer Tarafca kendi yatırımlarına ya da herhangi üçüncü bir ülke yatırımcılarına uygulanan muameleden daha az elverişli olmayacak şekilde bu tür kayıplarla ilgili olarak benimsenecek işlemlerden hangisi en elverişli ise o muameleye tabi tutulacaklardır.

MADDE IV

Ülkesine İade ve Transfer

1. Taraflardan her biri, bir yatırıma ilgili bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarıya serbestçe ve gereksiz gecikme olmaksızın yapılmasına izin verecektir. Bu tür transferler aşağıdakileri içerir:

(a) hasılatlar,

(b) bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen kazançlar,

(c) madde III çerçevesinde tazminat,

(d) yatırımlarla ilgili borçlardan kaynaklanan faiz ödemeleri ve geri ödemeler,

(e) diğ er Tarafın ÷lkesinde bir yatırım la ilgili ç aliş ma izni almış olan bir Tarafın vatandaş larının elde ettikleri maaş lar, haftalık ücretler ve diğ er ö demeler,

(f) bir yatırım uyuş mazlığından doğ an ö demeler.

2. Transferler, yatırı mçı ile ev sahibi Taraf arasında aksine bir anlaş ma yapılmadı ğı takdirde ev sahibi Tarafa karşı tüm mali yükümlülüklerin yerine getirilmiş olması kaydıyla transferin yapıldığı tarihte geçerli olan dö viz kuru ile herhangi bir konvertibl para birimi üzerinden yapılacaktır.

MADDE V

Halefiyet

1. Eđer bir Taraf yatırı mçısının yatırı mı ticari olmayan risklere karşı kanuni bir sistem dahilinde sigorta edilmiş se, sigortalayanın sigorta anlaş masının şartlarından ileri gelen her türlü halefiyeti diğ er Tarafca tanınacaktır.

2. Sigortalayan, yatırı mçısının sahip olabileceđ i haklar dışında hiç bir hakka sahip olmayacaktır.

3. Bir Taraf ile sigortalayan arasındaki uyuş mazlıklar, bu Anlaş manın VII. Maddesi hükümleri uyarınca ç özümlenecektir.

MADDE VI

Aykırılık

Bu Anlaş ma, yatırı mları ve ilgili faaliyetleri benzer durumlarda bu Anlaş ma ile sağ lanandan daha elverişli bir muameleye tabi kılan

(a) Taraflardan her birinin kanun ve nizamları, idari uygulamalar veya usuller ya da idari veya yargısal kararlara,

(b) uluslararası hukuki yükümlülük lere, veya

(c) bir yatırım anlaş ması veya yatırım izni kapsamındaki ler de dahil olmak üzere, herhangi bir Tarafın üst lenmiş olduđu yükümlülük lere aykırı olmayacaktır.

MADDE VII

Bir Taraf ile Diğ er Tarafın Yatırı mçısı Arasındaki Uyuş mazlıkların Ç özü mü

1. Taraflardan biri ile diğ er Tarafın bir yatırı mçısı arasındaki yatırı mla ilgili uyuş mazlıklar, yatırı mçı tarafından ayrıntılı bilgi iç erecek şekilde ve yazılı olarak yatırım yapılan Tarafa bildirilecektir. Yatırı mçı ve ilgili Taraf bu tür uyuş mazlıkları, mümkün olduğ unca iyi niyetle, karş ılıklı görüş me ve müzakereler yoluyla ç özümlenmeye ç alışacaklardır.

2. Eđer uyuş mazlıklar, birinci paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde, bu yolla

çözülmemişse; uyuşmazlık, yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir:

a) Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi ile kurulmuş olan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID),

(b) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu'nun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim heyeti (UNCITRAL),

(c) Paris Uluslararası Ticaret Odası tahkim heyeti,

(d) Uyuşmazlığa taraf olan ev sahibi Tarafın adli mahkemeleri. Uyuşmazlığı anılan mahkemelere getiren yatırımcı, ancak bir yıl içinde nihai çözüme ulaşamamış olunması halinde işbu Maddenin (a), (b) veya (c) paragraflarındaki çözüm yollarından herhangi birine başvurabilir.

3. Tahkim kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her iki Taraf verilen kararları kendi kanunları çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE VIII

Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulaması konusunda aralarında vaki olan herhangi bir uyuşmazlığı iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil bir şekilde çözümlenmeye çalışacaklardır. Bu bakımdan, Taraflar bu gibi çözümlere varmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Taraflar, uyuşmazlığın ortaya çıkmasından itibaren altı ay içinde sözü edilen yöntemle anlaşmaya varamazlarsa, herhangi birinin talebi üzerine, uyuşmazlık üç üyeli bir tahkim heyetine götürülebilir.

2. Her bir Taraf talebin alınmasından itibaren iki ay içinde, birer hakem tayin edecektir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan biri belirlenen süre içinde bir hakem tayin edemezse, diğer Taraf, Uluslararası Adalet Divanı'nın Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir.

3. Eğer iki hakem, seçimlerinden itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçimi konusunda anlaşma sağlayamazlarsa, Heyet Başkanı, Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı, işbu Maddenin ikinci ve üçüncü paragraflarında belirtilen durumlarda görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Başkan yardımcısı tarafından yapılacaktır ve Başkan yardımcısı da anılan görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Heyeti Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaklardır. Böyle bir anlaşmanın sağlanamaması halinde, Tahkim Heyeti, uluslararası

tahkim usulü kurallarını dikkate alarak usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edecektir. 6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde, bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve Tahkim Heyeti-hangisi daha sonra gerçekleşirse-duruşmaların bittiği tarihte veya son beyanlardan sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim Heyeti, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Başkanın, diğer hakemlerin masrafları ve yargılama ile ilgili diğer masraflar Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Bununla birlikte, Tahkim Heyeti giderlerin daha yüksek bir oranının Taraflardan biri tarafından ödenmesine re'sen karar verebilir.

8. Eğer bir uyumsuzluk, bu Anlaşmanın VII. Maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim heyetine sunulmuş ve hala orada çözüm beklemekte ise, aynı uyumsuzluk işbu madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim heyetine sunulmayacaktır. Bu, her iki Taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurmayı engellemeyecektir.

Madde IX

Yürürlüğe Girme

1. İşbu Anlaşma, onay belgelerinin teatisinin tamamlandığı tarihte yürürlüğe girecek, on yıllık bir dönem için yürürlükte kalacak ve bu Maddenin ikinci paragrafına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalacaktır. İşbu Anlaşma, halihazırda faaliyette bulunan yatırımlar ile bundan sonra yapılan veya gerçekleşen yatırımlara da uygulanacaktır.

2. Taraflardan her biri yazılı olarak diğer Tarafa bir yıl öncesinden feshi ihbarda bulunarak, Anlaşmayı ilk on yıllık dönemin sonunda veya bundan sonra her an sona erdirilebilir.

3. İşbu Anlaşma Taraflar arasında yazılı anlaşma ile değiştirilebilir. Herhangi bir değişiklik, Taraflardan her birinin diğer Tarafa değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahili formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılan ya da gerçekleşen ve bu Anlaşmanın uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, bu Anlaşmanın diğer bütün Maddelerinin hükümleri, söz konusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri, huzurlarında imzalamışlardır.

Skopje

14.07.1995

-----da ----- tarihinde Makedonca, Türkçe ve İngilizce dillerinde hepsi de aynı derecede geçerli olmak üzere akdedilmiştir.

Yorumda farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

Stevo Crvenkovski, s.r.

Erdal Ineni, s.r.

MAKEDONYA CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

AGREEMENT BETWEEN
THE REPUBLIC OF MACEDONIA
AND
THE REPUBLIC OF TURKEY
CONCERNING
THE RECIPROCAL PROMOTION AND PROTECTION OF
INVESTMENTS

The Republic of Macedonia and the Republic of Turkey, hereinafter called the Parties;

Desiring to promote greater economic cooperation between them, particularly with respect to investment by investors of one Party in the territory of the other Party;

Recognizing that agreement upon the treatment to be accorded such investment will stimulate the flow of capital and technology and the economic developments of the Parties;

Agreeing that fair and equitable treatment of investment is desirable in order to maintain a stable framework for investment and maximum effective utilization of economic resources; and

Having resolved to conclude an agreement concerning the encouragement and reciprocal protection of investments;

Hereby agree as follows:

ARTICLE I

Definitions

For the purposes of this Agreement;

1. The term "investment", in conformity with the hosting Party's laws and regulations, shall include every kind of asset in particular, but not exclusively:

(a) shares, stocks or any other form of participation in companies,

(b) returns reinvested, claims to money or any other rights to legitimate performance having financial value related to an investment,

(c) movable and immovable property, as well as any other rights in rem such as mortgages, liens, pledges, and any other similar rights,

(d) copyrights, industrial and intellectual property rights such as patents, licenses, industrial designs, technical processes, as well as trademarks, goodwill, know-how and other similar rights,

(e) business concessions conferred by law or by contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources on the territory of each Party as defined hereafter.

2. The term "investor" means:

(a) natural persons deriving their status as nationals of either Party according to its applicable law,

(b) corporations, firms or business associations incorporated or constituted under the law in force of either of the Parties and having their headquarters in the territory of that Party.

3. The term "returns" means the amounts yielded by an investment and includes in particular, though not exclusively, profit, interest, and dividends.

4. The term "Turkey, Macedonia" means the Turkish, Macedonian territory, territorial waters as well as the maritime areas over which it has jurisdiction or sovereign rights for the purposes of exploration and exploitation, pursuant to international law.

5. Any change in the form of an investment, does not affect its character as an investment.

ARTICLE II

Promotion and Protection of Investments

1. Each Party shall promote in its territory investments by investors of the other Party, in accordance with its laws and regulations.

2. Each Party shall permit in its territory investments, and activities associated therewith, on a basis no less favorable than that accorded in similar situations to investments of investors of any third country, within the framework of its laws and regulations.

3. Each Party shall accord to these investments, once established, treatment no less favorable than that accorded in similar situations to investments of its investors or to investments of investors of any third country, whichever is the most favourable.

4. Subject to the laws and regulations of the Parties relating to the entry, sojourn and employment of aliens;

(a) nationals of either Party shall be permitted to enter and remain in the territory of the other Party for purposes of establishing, developing, administering or advising on the operation of an investment to which they, or an investor of the first Party that employs them, have committed or are in the process of committing a substantial amount of capital or other resources,

(b) companies which are legally constituted under the applicable laws and regulations of one Party, and which are investments of investors of other Party, shall be permitted to engage managerial and technical personnel of their choice, regardless of nationality.

5. The provisions of this Article shall have no effect in relation to following agreements entered into by either of the Parties;

(a) relating to any existing or future customs unions, regional economic organization or similar international agreements,

(b) relating wholly or mainly to taxation.

ARTICLE III

Expropriation and Compensation

1. Investments shall not be expropriated, nationalized or subject, directly or indirectly, to measures of similar effects except for a public purpose, in a non-discriminatory manner, upon payment of prompt, adequate and effective compensation, and in accordance with due process of law and the general principles of treatment provided for in Article II of this Agreement.

2. Compensation shall be equivalent to the market value of the expropriated investment before the expropriatory action was taken or became known. Compensation shall be paid without unreasonable delay and be freely transferable as described in paragraph 2 Article IV.

3. Investors of either Party whose investments suffer losses in the territory of the other Party owing to war, insurrection, civil disturbance or other similar events shall be accorded by such other Party treatment no less favorable than that accorded to its own investors or to investors of any third country, whichever is the most favorable treatment, as regards any measures it adopts in relation to such losses.

ARTICLE IV

Repatriation and Transfer

1. Each Party shall permit in good faith all transfers related to an investment to be made freely and without unreasonable delay into and out of its territory. Such transfers include:

(a) returns,

(b) proceeds from the sale or liquidation of all or any part of an investment,

(c) compensation pursuant to Article III,

(d) reimbursements and interest payments deriving from loans in connection with investments,

(e) salaries, wages and other remunerations received by the nationals of one Party who have obtained in the territory of the other Party the corresponding work permits relative to an investment,

(f) payments arising from an investment dispute.

2. Transfers shall be made in any convertible currency at the rate of exchange in force at the date of transfer, unless otherwise agreed by the investor and the hosting Party, provided that all financial obligations toward this Party have been fulfilled.

ARTICLE V

Subrogation

1. If the investment of an investor of one Party is insured against non-commercial risks under a system established by law, any subrogation of the insurer which stems from the terms of the insurance agreement shall be recognized by the other Party.

2. The insurer shall not be entitled to exercise any rights other than the rights which the investor would have been entitled to exercise.

3. Disputes between a Party and an insurer shall be settled in accordance with the provisions of Article VII of this Agreement.

ARTICLE VI

Derogation

This agreement shall not derogate from:

(a) laws and regulations, administrative practices or procedures or administrative or adjudicatory decisions of either Party,

(b) international legal obligations, or

(c) obligations assumed by either Party, including those contained in an investment agreement or an investment authorization,

that entitle investments or associated activities to treatment more favourable than that accorded by this Agreement in like situations.

ARTICLE VII

Settlement of Disputes Between One Party and Investors of the Other Party

1. Disputes between one of the Parties and an investor of the other Party, in connection with his investment, shall be notified in writing, including a detailed information, by the investor to the recipient Party of the investment. As far as possible, the investor and the concerned Party shall endeavour to settle these disputes by consultations and negotiations in good faith.

2. If these disputes cannot be settled in this way within six months following the date of the written notification mentioned in paragraph 1, the dispute can be submitted, as the investor may choose, to:

(a) the International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID) set up by the "Convention on Settlement of Investment Disputes Between States and Nationals of other States",

(b) an ad hoc court of arbitration laid down under the Arbitration Rules of Procedure of the United Nations Commission for International Trade Law (UNCITRAL),

(c) the Court of Arbitration of the Paris International Chamber of Commerce,

(d) the courts of justice of the hosting Party that is a party to the dispute. However, the investor who has brought the dispute before the said courts can only apply to one of the dispute settlement procedures under (a), (b) or (c) of this Article, if a final award has not been rendered within one year.

3. The arbitration awards shall be final and binding for all parties in dispute. Each Party commits itself to execute the award according to its national law.

ARTICLE VIII

Settlement of Disputes Between the Parties

1. The Parties shall seek in good faith and a spirit of cooperation a rapid and equitable solution to any dispute between them concerning the interpretation or application of this Agreement. In this regard, the Parties agree to engage in direct and meaningful negotiations to arrive at such solutions. If the Parties cannot reach an agreement within six months after the beginning of dispute between themselves through the foregoing procedure, the dispute may be submitted, upon the request of either Party, to an arbitral tribunal of three members.

2. Within two months of receipt of a request, each Party shall appoint an arbitrator. The two arbitrators shall select a third arbitrator as Chairman, who is a national of a third State. In the event either Party fails to appoint an arbitrator within the specified time, the other Party may request the President of the International Court of Justice to make the appointment.

3. If both arbitrators cannot reach an agreement about the choice of the Chairman within two months after their appointment, the Chairman shall be appointed upon the request of either Party by the President of the International Court of Justice.

4. If, in the cases specified under paragraphs (2) and (3) of this Article, the President of the International Court of Justice is prevented from carrying out the said function or if he is a national of either Party, the appointment shall be made by the Vice-President, and if the Vice-President is prevented from carrying out the said function or if he is a national of either Party, the appointment shall be made by the most senior member of the Court who is not a national of either Party.

5. The tribunal shall have three months from the date of the selection of the Chairman to agree upon rules of procedure consistent with the other provisions of this Agreement. In the absence of such agreement, the tribunal shall request the President of the International Court of Justice to designate rules of procedure, taking into account generally recognized rules of international arbitral procedure.

6. Unless otherwise agreed, all submissions shall be made and all hearings shall be completed within eight months of the date of selection of the Chairman, and the tribunal shall render its decision within two months after the date of the final submissions or the date of the closing of the hearings, whichever is later. The arbitral tribunal shall reach its decisions, which shall be final and binding, by a majority of votes.

7. Expenses incurred by the Chairman, the other arbitrators, and other costs of the proceedings shall be paid for equally by the Parties. The tribunal may, however, at its discretion, decide that a higher proportion of the costs be paid by one of the Parties.

8. A dispute shall not be submitted to an international arbitration court under the provisions of this Article, if the same dispute has been brought before another international arbitration court under the provisions of Article VII and is still before the court. This will not impair the engagement in direct and meaningful negotiations between both Parties.

ARTICLE IX

Entering into Force

1. This Agreement shall enter into force on the date on which the exchange of instruments of ratification has been completed. It shall remain in force for a period of ten years and shall continue in force unless terminated in accordance with paragraph 2 of this Article. It shall apply to existing investments presently in operation as well as to investments made or acquired thereafter.

2. Either Party may, by giving one year's written notice to the other Party, terminate this Agreement at the end of the initial ten year period or at any time thereafter.

3. This Agreement may be amended by written agreement between the Parties. Any amendment shall enter into force when each Party has notified the other that it has completed all internal requirements for entry into force of such amendment.

4. With respect to investments made or acquired prior to the date of termination of this Agreement and to which this Agreement otherwise applies, the provisions of all of the other Articles of this Agreement shall thereafter continue to be effective for a further period of ten years from such date of -termination.

IN WITNESS WHEREOF, the respective plenipotentiaries have signed this Agreement

Done at Skopje on the day of 14.7.1995 in the Macedonian, Turkish and English languages all of which are equally authentic.

In case of divergence of interpretation the English text shall prevail.

Stevo Crvenkovski, s.r.
FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Erdal Ineni, s.r.
FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF TURKEY